*"**Ne mutlu o toprağın insanına, o toprakta yaşayana ve bunun farkında olana...**"*

"Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ünde '**Bir Havacılık Mabedi**'" Konferansı **Notları**

(Eskişehir 24.10.2026)

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.erel@canerel.com.tr

Türkiye Cumhuriyeti'nde havacılık endüstrisi başlangıcı, Ankara merkezli Tayyare ve Motor Türk A.Ş. isimli iş ortaklığının dolaylı bir girişim olarak Eskişehir'de yapılandırılan ve 1926 yılında faaliyete geçen Eskişehir Tayyare Tamirhanesi yüzüncü yıl dönümü nedeniyle kutlama erkinlikleri, günümüzde 1'inci Hava Bakım Fabrikası ismi ile anılan tesislerde "Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" yılının ismi verilen hangarda, bu fabrikanın çalışan personeli ve emektarı ile aile üyelerinin, davetli konukların ve protokol davetlilerinin katılımı ile düzenlenmiştir.

1'İNCİ HAVA BAKIM FABRİKA MÜDÜRLÜĞÜ
100'ÜNCÜ YIL KUTLAMALARI TASLAK FAALİYET PLANI (24 EKİM 2026)

1.	PERSONEL VE AİLELERİNİN FAALİYET ALANINA GİRİŞİ VE FAALİYETLERİN BAŞLAMASI	
SAAT	09:00 - 10:00	Personel ve Ailesinin Girişinin Yapılması, Tören Alanı Bölgesine Alınması
SAAT	10:00 - 10:05	Takdim Planının Sunulması
SAAT	10:05 - 10:20	Anadolu Üniversitesi Halk Oyunları Ekibinin Gösterisi
SAAT	10:20 - 10:35	Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüzünde Bir Havacılık Mabedi Sunumu (Sn. Can Erel)
SAAT	10:35 - 11:00	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası Konseri
2.	SN. BAKANIMIZIN FAALİYET ALANINA TEŞRİFLERİ VE FAALİYETLERİN BAŞLAMASI	
SAAT	11:00	Sn. Bakanımızın Faaliyet Alanına Teşrifleri
SAAT	11:00 - 11:05	Takdim Planının Arz Edilmesi
SAAT	11:00 - 11:05	Saygı Duruşu ve İstiklâl Marşı
SAAT	11:05 - 11:10	100'üncü Yıl Tanıtım Filminin İzlenmesi
SAAT	11:10 - 11:15	1'inci Hava Bakım Fabrika Müdürünün Açılış Konuşmaları
SAAT	11:15 - 11:20	Sayın Genel Müdürümüzün Konuşmaları (Tensiplerine Maruzdur)
SAAT	11:20 - 11:40	Sayın Milli Savunma Bakanımızın Konuşmaları (Kurdelenin Kesilmesi ve Fotoğraf Çekimi (Tensiplerine Maruzdur))
3.	ATATÜRK MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ HALK OYUNLARI GÖSTERİSİ	
SAAT	11:40 - 12:00	Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Halk Oyunları Gösterisi
4.	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ HALK OYUNLARI EKİBİNİN GÖSTERİSİ	
SAAT	12:00 - 12:20	Anadolu Üniversitesi Halk Oyunları Ekibinin Gösterisi
5.	PERSONEL VE AİLELERİNİN FİRMA STANTLARI, RESİM SERGİSİ VE UÇAK ALANI GEZİSİ	
SAAT	12:20 - 12:40	Personel ve Ailelerinin Stantları, Uçak Alanını, Resim Sergisini Gezmesi ve Aynı Zamanda Muh.Hv.Ky.K.Klığı Bando ve Mızıkasının Konserinin Verilmesi
6.	SOLOTÜRK UÇUŞ GÖSTERİSİ	
SAAT	12:40 - 13:00	Personel ve Ailelerinin Gösteri Alanına Yönlendirilmesi ve SOLOTÜRK Uçuş Gösterisinin İzlenmesi
7.	PERSONEL VE AİLELERİNİN YEME/İÇME/DİNLENME İHTİYAÇLARI	
SAAT	13:00 - 15:15	Personel ve Ailelerinin Yemek ve Dinlenme İhtiyaçları
8.	PERSONEL VE AİLELERİNİN ÇALIŞTIKLARI YERLERİN GEZİLMESİ	
SAAT	15:15 - 16:30	Personel ve Ailelerinin Çalıştıkları Yerlerin Personel Tarafından Gezdirilmesi
9.	FAALİYETLERİN TAMAMLANMASI	
SAAT	16:30 - 17:00	Personel ve Ailelerinin Otopark Alanına Yönlendirilmesi ve Çıkışlarının Sağlanması

Yıllar öncesinde bu yılı düşünerek sürdürdüğüm araştırma ve araştırma sonuçlarını bu endüstri çınarı gölgesinde çeyrek asır beraber görev yaptığım meslektaşlarıma ve günümüzde bu onuru taşıyanlara ilk sunumu yapabilmek hayali ile hazırladığım,

konferansımı bu törende sunmam istendi; büyük bir gurur ile hazırlandım!

Bu araştırma süresince ve bu araştırmanın sonuçlarından yararlanarak hazırladığım konferansımda aklımda yine, biricik kızımı da sunan, mesleki değerlerimin ve emanetimdeki varlıkların en büyük nedeni o güzel şehir için ağzımdan hiç düşmeyen,

"***Ne mutlu o toprağın insanına, o toprakta yaşayana ve bunun farkında olana...***"
sözüm vardı…

…aklımda çeyrek aşırın her bir saniyesi, kalbimde çırpıntı, gözlerimde buğu ile sundum!

Evet, Türk havacılığını şekillendiren ateş, 12-18 Eylül 1910 arasında Picardie Manevralarında yakılmıştı; o ateş, 15 Ağustos 1925 günü "Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TvMTAŞ)" şirketi kuruluşu ile endüstriyel alana sıçradı...

…TvMTAŞ tarafından,

- Dolaylı destekle, askeri bir yapıda Eskişehir Tayyare Tamirhanesi (ETT),
- Doğrudan, özel girişim yapısında Kayseri Tayyare Fabrikası (KTF),

tesislerinin oluşturularak 1926 yılında faaliyete geçirildiği için bu yılı "Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ü" olarak anarak idrak ediyor ve kutluyoruz...

Ulusal havacılık endüstrimize kök oluşturmuş bu tesislerden en eskisinde, Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nde, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk uçak mühendisi ve takip edenler mecburi ve/veya geçici hizmet yapmış, bunlardan bazılarının başlangıcı Yüksek Mühendis Mektebi Makine Şubesi (İTÜ Makine Mühendisliği) ve bazıları da Yüksek Mühendis Mektebi Makine Şubesi'nde bir İhtisas Bölümü olarak başlayan "Tayyare Mühendisliği" öğretim programının kurucu akademisyenleri olmuş, bazıları Türk endüstriyel hayatına derin izler bırakmış / bırakmaktaydılar..

İşte böyle bir endüstriyel tesisinin, bazen Milli Savunma Bakanlığı ve bazen Hava Kuvvetleri Komutanlığı bağlısı olarak,

- Eskişehir Tayyare Tamirhanesi (1926> ETT)
- 1'inci Tayyare Taburu Tamirhanesi (1928> 1.TTT)
- Eskişehir Tayyare Tamir Fabrikası (1930> ETTF)
- Eskişehir İkmal Merkezi (1942> EİM)
- Eskişehir İkmal Bakım Merkezi (1975> EİBM)
- 1'inci Hava İkmal Bakım Merkezi (1988> 1.HİBM)
- 1'inci Hava Bakım Fabrikası (2016> 1.HBF)

isimleri ile asırlık dönüşümünü sundum; bu dönüşümden fotoğraflarla hazırlayarak ilk kez Eskişehir Tayyare tamirhanesi Emektarları tarafından 28 Mart 2026 günü düzenlenen "Eskişehir Tayyare Tamirhanesi'nin 100'üncü Yılı" başlıklı Şehrin Yadigârları Söyleşileri hitabımın sonunda paylaştığım,

"***En Başından Günümüze, O 'Havacılık Mabedi'***"

başlıklı klibin güncel halini paylaştım.

Sunumum sonrası programda,

- Protokol davetlileri konuşmalarını yaparken, yıllar önce planladığım gibi, bu konuda bugüne kadar hazırlanmış,

"***Ulusal Havacılık Endüstrisi Yüz'ünde 'Bir Havacılık Mabedi'***" başlıklı İLK araştırma makalesini, bilimsel etik kodlarına uyumlu yararlanılacağını umut ederek, "***Öyleydi; hikayemiz, emsalsiz!***" nidası ile açık kaynakta paylaştım,

- ABD hava Kuvvetlerinin hemen ardından ikinci kazanan ülke olarak F110 motoru ve sistemlerinin yurtiçi fabrika seviyesi bakım kabiliyetinin kazanılması (Pençe) Projesi baş mühendisi olduğum ve bugün seçili birkaç F-16 uçağı ile uçuş gösterisi yapılan…

SoloTürk'ün…

…Eskişehir Tayyare Tamirhanesi Yüz'ü Selamı!

…SoloTürk gösterisini izledim,

- Yıllar boyu emek verip yönetirken önündeki çamları ve yolundaki gülleri dikip suladığım Jet revizyonun kapısından geçtim,

ve fabrikadan ayrılarak o güzel şehre geri döndüm!

Yaşadığım heyecan ve sahip olduğum duygu ve düşünceleri yine,

"***Ne mutlu o toprağın insanına, o toprakta yaşayana ve bunun farkında olana…***" sözüm anlatacaktı bana, 21 yıl öncesinden birkaç kareyi de zihnime çakarak!

Mesleki gelişimimin temelini oluşturan bu yüce Havacılık Mabedi'nin yüzüncü yılı kutlu olsun; bu süreçte vatan sevdası, görev aşkı ve samimiyetle sorumluluk almış tüm meslektaşlarımı sevgi saygı ve minnetle, Ebedi Filo'ya yükselenleri rahmetle anıyorum…

…ki, Yaşasın Türk Tayyareciliği!

Eskişehir Tayyare Tamirhanesi Emektarı (1926 – ∞)